

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЦЕНТР**

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

Методичні вказівки
до виконання курсового проекту з дисципліни
«ТУРИСТСЬКІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ»
для здобувачів, які навчаються за першим рівнем вищої освіти («бакалавр»)
галузі знань 24 «Сфера обслуговування»
спеціальність 242 «Туризм»
за освітньо-професійною програмою «Туризм»

Друкується за рішенням
Вченої ради навчально-науково-
виробничого центру НУЦЗ України
Протокол від 16.10.2020 р. № 3

ПОСТУПНА Олена Вікторівна

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання курсового проекту з дисципліни

«ТУРИСТСЬКІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ»

для здобувачів, які навчаються за першим рівнем вищої освіти («бакалавр»)
галузі знань 24 «Сфера обслуговування»
спеціальність 242 «Туризм»
за освітньо-професійною програмою «Туризм»

Укладач Поступна О.В.

Методичні вказівки до виконання курсового проекту з дисципліни «Туристські ресурси України» для здобувачів, які навчаються за першим рівнем вищої освіти («бакалавр») за спеціальністю 242 «Туризм» / укладач О.В. Поступна. – Х. : НУЦЗУ, 2020. – 45 с.

Наведено вимоги до написання, оформлення та захисту курсового проекту на кафедрі менеджменту навчально-науково-виробничого центру Національного університету цивільного захисту України з дисципліни «Туристські ресурси України». Надані теми курсового проекту, методика його виконання та рекомендований перелік джерел.

Для здобувачів, які навчаються за рівнем вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 242 «Туризм», спеціалізація «Туризм».

Підписано до друку 17.11. 2020 р.
Формат 60x84/16. Обл.-вид. арк. 1,8.
Гарнітура Таймс. Тираж 50 прим.

Віддруковано з оригінал-макета в друкарні ФОП Леонов Д.С.
61023, м. Харків, вул. Весніна, 12, тел. (057) 717-28-80

© НУЦЗУ, 2020 рік
© Поступна О.В., 2020 рік

показників: чиста рентабельність продажу і чиста рентабельність витрат. Результати дослідження свідчать про те, що розроблений тур є достатньо ефективним і доцільним для впровадження в практику діяльності туристських підприємств.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ТЕМА КУРСОВОГО ПРОЕКТУ.....	5
2. ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКА КУРСОВОГО ПРОЕКТУ ТА ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЯКИЙ ЙОГО ВИКОНУЄ	6
2.1. Обов'язки керівника	6
2.2. Обов'язки здобувача.....	6
3. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ	8
3.1. Загальні положення	8
3.2. Структура курсового проекту.....	8
3.3. Вимоги до змісту курсового проекту.....	8
4. ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ	23
4.1. Загальні вимоги	23
4.2. Нумерація	24
4.3. Ілюстрації.....	24
4.4. Таблиці.....	26
4.5. Формули	27
4.6. Посилання	28
4.7. Переліки	29
4.8. Додатки.....	29
4.9. Список використаних джерел.....	30
4.10. Правила цитування.....	30
5. ЗАХИСТ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ	31
5.1. Підготовка до захисту курсового проекту	31
5.2. Процедура захисту курсового проекту.....	31
5.3. Критерії оцінювання курсового проекту.....	32
6. РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ НАПИСАННЯ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ	35
7. РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ДЛЯ НАПИСАННЯ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ	37
ДОДАТКИ.....	39

Навчальна дисципліна «Туристські ресурси України» посідає провідне місце в системі підготовки фахівців у туристичній галузі та виконує таке важливе завдання, як дослідження туристсько-ресурсного потенціалу окремих регіонів України з метою підняття іміджу країни / регіону на світовому ринку туристичних послуг.

Курсовий проект (далі – КП) є одним із видів індивідуальних завдань і виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних здобувачами вищої освіти (далі – здобувач) за час навчання, та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання і набуття вміння самостійно працювати з навчальною і науковою літературою, електронно-обчислювальною технікою, використовуючи сучасні інформаційні засоби та технології.

Виконання КП з дисципліни «Туристські ресурси України» передбачено робочим навчальним планом спеціальності 242 «Туризм» в 4 семестрі і є обов'язковою частиною роботи здобувача при опануванні даної дисципліни.

Мета виконання КП полягає у застосуванні набутих у процесі навчання теоретичних знань і практичних навичок для самостійного розв'язання конкретного актуального завдання на підставі критичного аналізу та узагальнення існуючої інформації, проведення власних досліджень і формулювання прикладних рекомендацій.

Завданнями з виконання КП є:

- систематизація, закріплення й поглиблення теоретичних знань, отриманих здобувачами в ході вивчення дисципліни;
- використання вмінь і навичок формулювання, описання і розв'язання теоретичних і практичних питань;
- розвиток умінь науково-дослідної діяльності;
- використання навичок самостійної роботи з літературними джерелами, нагромадження і перероблення інформації з проблеми, аналізу різноманітної емпіричної інформації, її статистичного і комп'ютерного опрацювання;
- аналіз та комплексна оцінка різноманітних видів туристських ресурсів України (або окремих її регіонів) для створення конкурентоспроможного національного (регіонального) продукту;
- використання нагромадженого в Україні та за кордоном передового досвіду зі спеціальності.

У процесі виконання КП здобувач показує свою освіченість за фахом, здатність самостійно вирішувати фахові завдання, уміння працювати з науковою літературою, нормативною документацією, комп'ютерною

ВИСНОВКИ

Основні результати та висновки роботи можна узагальнити в наступних положеннях.

1. В роботі розкрито теоретичні основи розвитку туристсько-рекреаційних ресурсів Київської області. Область має об'єктивні і вагомні передумови для її розвитку: природно-кліматичний потенціал, мальовничі ландшафти, чисте повітря, привабливі туристичні маршрути, збережені національні традиції і фольклор, архітектурні пам'ятки, рекреаційні можливості. Також Київщина має величезні можливості для розвитку туризму: видатні гідрологічні, геологічні та біологічні пам'ятки природи, багате історичне минуле краю, численні пам'ятки історії та культури, курортні комплекси, десятки унікальних виробництв.

2. Надано загальну характеристику туристсько-рекреаційного потенціалу Київської області. Виявлено низку закономірностей, серед яких – реалізація туристичного бізнесу неможлива без наявності туристсько-рекреаційних ресурсів, до яких можна віднести природно-кліматичні, історико-культурні та туристичну інфраструктуру. Рекреаційна діяльність є головною умовою для повноцінного існування людини, стає засобом компенсації напруги, відновлення працездатності і умовою самого продовження виробництва. Для того, щоб раціонально використовувати рекреаційні ресурси, необхідна певна систематизація та методологічна оцінка, які б допомогли при територіальній організації рекреаційної діяльності, формування рекреаційних центрів, на їх спеціалізацію та економічну ефективність.

3. Визначено перспективи розвитку туризму в Київській області. Доведено, що для подальшого розвитку туризму у Київській області необхідна підтримка в першу чергу з боку держави, що являє собою діяльність з розвитку туристичної індустрії і суб'єктів туристичного ринку, вдосконалення форм туристичного обслуговування громадян і зміцнення на їх основі свого політичного, економічного та соціального потенціалу, оскільки Київська область має значний для цього потенціал.

4. В роботі розроблено та запропоновано програму туру по Київщині – програма одноденного туру «На південь Київщини (Буки-Пархомівка-Фастів)». Програма включає 3 факультативних екскурсії з професійним екскурсоводом, які реалізуються туристами за додаткову плату; транспорт, яким здійснюється переміщення туристів, – туристичний автобус NEOPLAN N212 – 1998 року випуску, розрахований на 36 пасажирських місця. Також проведено оцінку ефективності нового туристичного продукту за допомогою

— надати загальну характеристику туристсько-рекреаційного потенціалу Київської області;

— визначити перспективи розвитку туризму в Київській області.

Об'єктом дослідження є туристсько-рекреаційні ресурси Київської області.

Предмет дослідження – перспективи розвитку туризму в Київській області.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених у роботі завдань було використано такі методи: єдності історичного й логічного (узагальнення теоретичних основ розвитку туристсько-рекреаційних ресурсів Київської області); компаративного аналізу (дослідження сучасного стану туристсько-рекреаційних ресурсів Київської області); індукції та дедукції (визначити перспективи розвитку туризму в Київській області); абстрактно-логічний метод (узагальнення теоретичних напрацювань, пошуку перспективних напрямів розвитку туризму в Київській області).

Інформаційною базою роботи є вітчизняні та зарубіжні наукові публікації, довідкова література, правові та проектні документи, статистичні та аналітичні дані профільних міністерств України, органів державного управління, органів місцевого самоврядування та громадських організацій Київської області.

Наукова новизна одержаних результатів роботи полягає в розробленні та обґрунтуванні теоретичних і практичних рекомендацій щодо перспектив розвитку туризму в Київській області.

технікою, програмним забезпеченням; здібність аналізувати отримані результати, робити правильні висновки й узагальнення, уміння використовувати сучасні методи наукових досліджень.

Підготовка й захист КП сприяють виявленню у здобувачів навичок науково-дослідної діяльності, глибокому й всебічному оволодінню знаннями з обраної спеціальності.

КП є самостійним дослідженням за обраною темою. До здобувачів пред'являються такі вимоги: вільне володіння матеріалом; вміння відбору та систематизації літературних джерел, що стосуються досліджуваної теми; уміння правильно оформити роботу; мати уявлення про позиції вчених з обраної теми дослідження; уміння обґрунтовувати висновки по зібраному матеріалу. Отже, виконання КП є способом опанування певними знаннями і практичними навичками.

Написання КП з дисципліни «Туристські ресурси України» сприяють патріотичному вихованню здобувачів, спонукають їх з більшою повагою ставитися до досягнень українського народу, високо цінити й охороняти національні природні та історичні багатства, орієнтують на те, щоб здобувачі спрямовували свою майбутню професійну діяльність на активне пропагування і розвиток в'їзного і внутрішнього туризму, розвивали новітні види туризму й освоювали інноваційні туристські програми.

ВСТУП

Орієнтовна тематика КП визначається кафедрою менеджменту навчально-науково-виробничого центру Національного університету цивільного захисту України (далі – ННВЦ НУЦЗУ) та повинна відповідати завданням навчальної дисципліни «Туристські ресурси України», має бути актуальною і тісно пов'язаною із розв'язанням практичних фахових завдань.

Відповідно до тематики КП здобувач за номером у списку в журналі академічної групи обирає адміністративно-територіальну область або туристський регіон України. Перелік наведено у Додатку А. Отже, тема КП має бути такою: «Туристичні ресурси _____».
назва туристського регіону / області України із Додатку А

Обговорення тем КП здобувачів та призначення керівників здійснюються на засіданні кафедри менеджменту ННВЦ НУЦЗУ та затверджуються її рішенням. Здобувачу може надаватися право вільного вибору теми роботи із запропонованого кафедрою переліку (наведено у розділі б). Здобувач також може запропонувати свою тему КП після їх оголошення кафедрою.

Назва КП має бути інформативною, лаконічною, відповідати обраній темі та суті досліджуваної проблеми (завдання), вказувати на мету та завершеність досліджень. Стилiстичне формулювання назви теми повинно бути ретельно проаналізовану. Тема має бути сформульована в одному розповідному реченні (не більше 12 слів). У назві теми не бажано використовувати ускладнену термінологію. Треба уникати назв, що починаються зі слів «Дослідження питання...», «Дослідження деяких шляхів...», «Дослідження деяких аспектів...», «Деякі питання...», «Матеріали до вивчення...», «До питання...» – надмірно узагальнені формулювання не відображають суті питання. Наприклад, формулювати тему можна наступним чином: «Туристські ресурси Київської області».

При написанні КП здобувач повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі його результати.

Київська область є досить перспективною для розвитку туризму, а саме наявність сприятливого клімату, численних водних об'єктів, історичних пам'яток, мальовничих ландшафтів, чистого повітря, привабливих туристичних маршрутів, збережені національні традиції і фольклор, архітектурні пам'ятки, рекреаційні можливості. В області є 30 готелів, функціонують санаторії, будинки і бази відпочинку, дитячі табори. Серед курортів найважливішими є Біла Церква, Ворзель, Ірпінь, Конча-Заспа. Рекреаційно-оздоровче значення мають також курортні місцевості – Пірнове, Лютіж, Клавдієво-Тарасове, Буча. Діють 16 музеїв, у тому числі три заповідники – історико-етнографічний «Переаслав», музей-заповідник «Битва за Київ» у с. Нові Петрівці, історико-культурний заповідник у м. Вижгороді. Цікавий і цінний матеріал зібраний у Білоцерківському і Фастівському краєзнавчих, Яготинському історичному музеях. У с. Мар'янівка створено музей-садиба видатного співака І. Козловського. 211 нерухомих пам'яток області внесено до Державного реєстру національного культурного надбання. Багато населених пунктів Київщини мають давню історію, насичену подіями. Однак при цьому існує низка проблем, які потребують радикального вирішення для подальшого розвитку туризму на даній території, що і визначило тему дослідження.

Різноманітні аспекти ресурсно-рекреаційної проблематики висвітлюються в публікаціях О. Бейдика, Ж. Бучко, В. Гетьмана, М. Голубця, Г. Гребенник, С. Домбровської, О. Короля, М. Крачила, С. Майстра, В. Руденка, О. Топчієва, А. Третяка, Ю. Туниці, В. Шведун та ін.

Дослідження рекреаційного потенціалу окремих регіонів України висвітлені у публікаціях Д. Бабміндри, О. Гринок, М. Долішнього, М. Костриці, В. Мацоли, Н. Нудельмана, О. Токаревої, Н. Фоменка та інших, однак вирішення даного питання залишається актуальним і на далі.

Мета роботи полягає у дослідженні сучасного стану туристсько-рекреаційних ресурсів Київської області та розробленні теоретичних і практичних рекомендацій щодо перспектив розвитку туризму на цій території.

Необхідність досягнення поставленої мети зумовила визначення та вирішення таких завдань:

– розкрити теоретичні основи розвитку туристсько-рекреаційних ресурсів Київської області;

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	5
1.1. Географічне положення	5
1.2. Історична довідка	8
1.3. Київ – туристичний центр світового значення	11
РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	14
2.1. Природно-рекреаційні ресурси.....	14
2.2. Історико-культурні ресурси.....	17
2.3. Туристська інфраструктура.....	20
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ У КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	23
3.1. Пропозиції з раціоналізації використання туристських ресурсів....	23
3.2. Розробка туристського туру	26
3.3. Оцінка ефективності розробленого туру.....	29
ВИСНОВКИ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32
ДОДАТКИ.....	35

2. ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКА КУРСОВОГО ПРОЕКТУ ТА ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЯКИЙ ЙОГО ВИКОНУЄ

2.1. Обов'язки керівника

Керівниками КП, як правило, призначають наукових / науково-педагогічних працівників, які викладають дисципліни загально-професійної підготовки. В процесі своєї роботи керівник КП вивчає становище та перспективи розвитку науки за своєю спеціальністю, рекомендує необхідну літературу та надає методичні рекомендації. Також він проводить бесіди із здобувачами по узгодженню структури та етапів виконання КП, здійснює безпосереднє, систематичне керівництво розробкою всіх структурних елементів КП, розвиваючи при цьому у здобувача навички самостійної роботи, творчі здібності та ініціативу.

Основною формою керівництва КП є індивідуальна консультація. Керівник КП консультує здобувача з питань, які виходять за межі навчальної дисципліни, рекомендує доступні літературні джерела. Ті питання, що достатньо розкриті в літературі, керівник рекомендує здобувачу проробити самостійно.

Також керівник КП здійснює систематичну перевірку відповідності ходу роботи здобувача графіку і плану виконання КП, розглядає виконану частину роботи, звертає увагу на недостатню глибину опрацьованих питань. Перевіряє розділи КП по мірі їх підготовки з метою недопущення помилок, які можуть привести до невиконання задач, надлишкове збільшеного обсягу, зниженого наукового рівня проекту.

Отже, керівник КП:

- разом із здобувачем визначає та уточнює тему КП;
- формулює мету і завдання КП;
- у разі необхідності коригує графік і план виконання КП;
- рекомендує здобувачу необхідну наукову та спеціальну літературу за темою роботи;
- проводить консультації за встановленим графіком;
- контролює підготовку КП, терміни та якість виконання окремих розділів і роботи в цілому;
- перевіряє КП і допомагає здобувачу підготуватись до його захисту.

2.2. Обов'язки здобувача

Здобувачу надається право вибору теми КП з урахуванням рекомендацій наукових / науково-педагогічних працівників, які викладають дисципліни загально-професійної підготовки. Здобувач може запропонувати свою тему з

необхідним обґрунтуванням її розробки для відповідної галузі.

Якщо здобувач не проявив необхідної ініціативи з вибору тем в указаний термін, завідувач кафедри менеджменту ННВЦ НУЦЗУ закріплює тему КП за здобувачами на свій погляд, але з урахуванням індивідуальних особливостей та ступенем їх підготовки.

На протязі першого етапу підготовки здобувач складає план виконання КП та передає його на розгляд і затвердження керівникові КП.

Здобувач усебічно, на високому науковому рівні вирішує всі питання плану, а також вказівки і рекомендації керівника КП.

Додаток Б

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
Навчально-науково-виробничий центр
Кафедра менеджменту

КУРСОВИЙ ПРОЕКТ

з дисципліни «Туристські ресурси України»
на тему: «Туристські ресурси Київської області»

Студента ___ курсу _____ групи
спеціальності «Туризм»

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник _____

(посада, вчене звання,

науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: ___ Оцінка ECTS ___

Члени комісії: _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

м. Харків – 20__ рік

40

ДОДАТКИ

Додаток А

Перелік туристських регіонів / областей України
для вибору теми контрольного проекту

№ здобувача вищої освіти в списку журналу академічної групи	Назва туристських регіонів / областей України
1	Поліський туристський регіон
2	Карпатський туристський регіон
3	Подільський туристський регіон
4	Центральний туристський регіон
5	Східний туристський регіон
6	Причорноморсько-Азовський туристський регіон
7	Вінницька область
8	Волинська область
9	Донецька область
10	Дніпропетровська область
11	Житомирська область
12	Запорізька область
13	Закарпатська область
14	Івано-Франківська область
15	Київська область
16	Кіровоградська область
17	Львівська область
18	Луганська область
19	Миколаївська область
20	Одеська область
21	Полтавська область
22	Рівненська область
23	Сумська область
24	Тернопільська область
25	Харківська область
26	Хмельницька область
27	Херсонська область
28	Черкаська область
29	Чернівецька область
30	Чернігівська область

3. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ

3.1. Загальні положення

КП вимагає від здобувача освоєння елементів науково-дослідної роботи. Після одержання теми КП здобувач разом з керівником складають графік і план виконання КП.

Робота ведеться в такій послідовності:

- аналітичний огляд – пошук необхідної літератури, її вивчення, аналіз, конспектування та написання власне роботи;
- формування висновків роботи;
- оформлення роботи згідно вимог;
- публічний захист КП.

Роботу потрібно здати керівнику на перевірку не пізніше ніж за 10 днів до його захисту.

За прийняті в роботі рішення, достовірність наведених даних, правильність висновків і пропозицій, а також за належне оформлення та представлення роботи у встановлений термін відповідає здобувач, як автор курсового проекту.

3.2. Структура курсового проекту

Структура та оформлення КП дають змогу донести до читача ідею дослідження, його результати та висновки. Традиційно структура КП містить:

- титульний аркуш (Додаток Б);
- зміст (Додаток В);
- перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за наявності);
- вступ (Додаток Г);
- текстову частину, що містить всі розділи згідно плану (3 розділи);
- висновки (після розділів та загальні);
- список використаних джерел (до 20 джерел);
- додатки (якщо такі необхідні).

3.3. Вимоги до змісту курсового проекту

Титульний аркуш

Титульний аркуш є першим аркушем КП. Його виконують згідно зразка, який наведено у додатку Б.

На титульному аркуші зазначають:

- найменування навчального закладу, структурного підрозділу, у склад якого входить кафедра, та назву кафедри;
- назву дисципліни;
- тему курсового проекту;
- прізвище, ініціали, курс та групу студента;
- посаду, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали керівника;
- позначки для виставлення оцінки за виконання курсового проекту (національна шкала, кількість балів, оцінка ECTS);
- місто і рік.

Зміст

Зміст роботи розташовують безпосередньо після титульного аркуша КП.

До змісту включають:

- вступ;
- послідовно перелічені назви всіх розділів, підрозділів, пунктів і підпунктів (якщо вони мають заголовки);
- висновки;
- назви додатків і номери сторінок, з яких починаються розділи та інші структурні елементи.

Зразок змісту наведено у Додатку В.

Заголовки змісту повинні точно повторювати заголовки в тексті. Скорочувати або давати їх в іншому формулюванні, послідовності і співвідпорядкованості в порівнянні з заголовками в тексті не можна.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів

Умовні позначення, які використовуються при написанні КП повинні бути наведеними на окремому аркуші перед основним змістом з позначеннями в скороченій та повній формах. Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів подають у роботі окремим списком перед вступом (за необхідності). Перелік друкують двома колонками, в яких зліва в алфавітному порядку наводять, наприклад, скорочення, справа – їх детальне розшифрування.

Вступ

Вступ розташовують на окремій сторінці. У ньому слід коротко викласти оцінку сучасного стану питання – підкреслити його *актуальність*, *значущість*. Далі визначається *мета* та завдання роботи, які формуються на основі аналізу літературних джерел і постановки актуальності теми.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.ecnc.nl/doc/lynx/>.
2. <http://ekosphaera.org/>.
3. <https://mtu.gov.ua>.
4. <http://www/panda/org/>.
5. www.panda.org/dcpo.
6. www.travel.ru.
7. www.ukrmuseum.org.ua.
8. <http://unesco.org/mab>.
9. www.utis.com.ua.

- «Острозька академія»]. Серія «Економіка». – 2012. – Вип. 19. – С. 172-175.
14. Матвійчук Л. Ю. Економіко-екологічні засади раціонального використання туристичних ресурсів / Л. Ю. Матвійчук, І. В. Тищук // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. – 2016. – Т. 21, Вип. 2. – С. 129-133.
15. Матвійчук Л. Ю. Економіко-статистичний аналіз раціонального використання та охорони туристичних ресурсів [Електронний ресурс] / Л. Ю. Матвійчук. // Ефективна економіка. – 2011. – № 10. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_10_39.
16. Матвійчук Л. Ю. Інвестиційний процес раціонального використання та охорони туристичних ресурсів / Л. Ю. Матвійчук // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Сер. : Економіка і менеджмент. – 2012. – № 1. – С. 98-107.
17. Матвійчук Л. Ю. Теоретичні основи типології та специфіки туристичних ресурсів [Електронний ресурс] / Л. Ю. Матвійчук // Економіка. Управління. Інновації. – 2011. – № 1 (5). – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2011_1_20.
18. Матвійчук Л. Ю. Теоретичні підходи до вивчення стратегії раціонального використання туристичних ресурсів [Електронний ресурс] / Л. Ю. Матвійчук. // Ефективна економіка. – 2011. – № 9. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_9_50.
19. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу : навч.-метод. посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. – Х., ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2015. – 102 с.
20. Стафійчук В. І. Рекреалогія : навч. посіб. – 2-е вид. / В. І. Стафійчук. – К. : Альтерпрес, 2008. – 264 с.
21. Туристичний кластер Харківщини : монографія / кол. авторів, гол. ред. О. В. Яковчук. – Х. : ФОП Панов А.М., 2019. – 432 с.
22. Туристські ресурси України: конспект лекцій. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 242 «Туризм» за усіма формами навчання / Укладач О. В. Поступна. – Х. : НУЦЗУ, 2020. – 209 с.
23. Україна. Туристична карта. Масштаб 1 : 1 250 000. Державне науково-виробниче підприємство «Картографія», 2002.
24. Ускова Т. В. Социально-экономический ресурс туризма : монографія / Т. В. Ускова, Л. В. Дубиничева, В. С. Орлова. – Вологда : ИСЭРТ РАН, 2011. – 182 с.
25. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та культурологія : підруч. / Н. В. Фоменко. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.

Формулювати завдання слід точно і чітко, оскільки опис їх вирішення повинен становити зміст розділів роботи. Заголовки розділів роботи визначаються саме при формулюванні завдань дослідження. Як правило, *формулюються 3-4 завдання*.

Далі визначається об'єкт та предмет дослідження. При цьому *об'єкт дослідження* є процесом або явищем, що породжує проблемне питання, обране для вивчення. *Предмет дослідження* конкретизує проблемне питання в межах об'єкта дослідження і підлягає безпосередньому вивченню в роботі. Саме на нього спрямована увага здобувача, оскільки предмет дослідження визначає тему КП, яка подається на титульному аркуші як її назва.

У роботі перелічуються *методи дослідження*, які подають у зв'язку зі змістом роботи, коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Серед найпоширеніших можна назвати такі методи: порівняння, абстрагування, аналіз і синтез, аналогії. Крім того, серед основних методів можуть бути застосовані загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, основу яких становлять системний аналіз, історичний і діалектичний методи, індукція й дедукція, аналіз і синтез, абстрагування, моделювання, прогнозування, експертиза тощо.

У вступі слід розкрити наукову новизну та практичну значимість КП. *Обсяг вступу не повинен перевищувати 2-3 аркуші*.

Текстова частина

Текстова частина КП складається з 3-х розділів, які, у свою чергу, складаються з підрозділів, яких у роботі має бути не менше 2-х. Кожний розділ слід починати з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів. Метою виконання цієї частини КП є перевірка вміння здобувача аналізувати отримані дані, співвідносити різні показники тощо.

Матеріал в роботі має подаватися послідовно, відповідно до змісту у вигляді окремих розділів і підрозділів. У кожному з розділів висвітлюється самостійне питання, а у кожному підрозділі – окрема частина цього питання.

У *першому розділі* КП на підставі вивчення літературних джерел окреслюють основні особливості географічного положення обраного регіону дослідження. Орієнтовний план надання інформації про географічного положення регіону може бути таким:

– територіальне розташування, у тому числі сусідні регіони / країни;

- адміністративно-територіальний устрій;
- демографічна характеристика;
- кліматичні та природні зони;
- рельєф, корисні копалини;
- водойми;
- рослинний і тваринний світ.

Обов'язково слід зробити висновок, яким чином географічне положення впливає на розвиток туризму.

Можна подати невелику історичну довідку про розвиток туризму в обраному регіоні дослідження. Також слід здійснити аналіз сучасного стану розвитку туризму в регіоні, скориставшись статистичними матеріалами як мінімум за останніх 3-5 років з метою виявлення основних тенденцій та змін, визначити їх причини. Наприклад, можна сконцентрувати увагу дослідження таких показників, як: кількість іноземних туристів, які в'їжджали на територію; кількість туристів які виїжджали з області за кордон; кількість внутрішніх туристів; загальний обсяг туристського потоку; мета поїздки іноземних туристів до області; головні напрямки в'їзного та виїзного туристичного потоку; основні показники суб'єктів туристичної діяльності (кількість підприємств, що надають послуги; всього обслуговано ними туристів, у тому числі іноземних та українських туристів (направлено за кордон, направлено по Україні); обсяг наданих туристських послуг; платежі до бюджету; чисельність працівників суб'єктів туристичної діяльності; екскурсійна діяльність). При цьому, кожний показник, який аналізується, слід порівнювати з відповідними максимальними й мінімальними значеннями по Україні, тим самим визначаючи рейтинг досліджуваного регіону з розвитку туризму. Для кращого сприйняття статистичного матеріалу слід інформацію подавати в роботі у вигляді таблиць, графіків, діаграм.

Окрім статистичного аналізу, можна подати в роботі аналіз туристських програм, виставок, ярмарків, інших туристських заходів, що сприяють створенню туристського іміджу та загального розвитку туризму в регіоні.

У *другому розділі* роботи подається характеристика якісного і кількісного складу туристських ресурсів. Характеристику можна проводити двома способами:

1) використовуючи структурний аналіз окремих видів туристських ресурсів (у підрозділах розглядають природно-рекреаційні, історико-культурні та інфраструктурні ресурси);

2) усебічно характеризувати окремі визначні туристські центри

7. РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ДЛЯ НАПИСАННЯ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ

1. Алешугіна Н. О. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства : навч. посіб. / Н. О. Алешугіна, О. В. Барановська, М. О. Барановський [та ін.]. – Чернігів : Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.

2. Атлас «Знайомтесь Україна» / Н. О. Крижова, Л. М. Веклич – К : ДНВП «Картографія», 2009. – 144 с.

3. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія районування : монографія / О. О. Бейдик – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. – 395 с.

4. Географічна енциклопедія України в 3-х томах. Київ «Українська радянська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1989.

5. Домбровська С. М. Державне регулювання туристичної галузі України : монографія / С.М. Домбровська, О.М. Білотіл, А.Л. Помаза-Пономаренко. – Х. : НУЦЗУ, 2016. – 196 с.

6. Івченко А. С. Вся Україна / А. С. Івченко. – К. : ДНВП «Картографія», 2006. – 656 с.

7. Корнєєва О. В. Теоретична основа сутності туристичних ресурсів / О. В. Корнєєва // Перший крок у науку : зб. наук. пр. студ. та магістрантів. – Вип. 4. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011. – С. 64-70.

8. Курортні ресурси України. – К. : ЗАТ «Укрпрофоздоровниця», «ТАМЕД», 1999. – 344 с.

9. Любіцева О. О. Туристичні ресурси України : навч. посіб. / О. О. Любіцева, Є. В. Панкова, В. І. Стафійчук. – К. : Альтерпрес, 2007. – 369 с.

10. Майстро С. В. Особливості державного управління рекреаційним туризмом України : монографія / С. В. Майстро, С. М. Домбровська. – Х., 2017. – 198 с.

11. Мархонос С. М. Діагностика забезпечення туристичними ресурсами регіонів України / С. М. Мархонос, Н. П. Турло // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2011. – № 3 (11). – С. 86-90.

12. Масляк П. О. Рекреаційна географія : навч. посіб. / П.О. Масляк. – К. : Знання, 2008. – 343 с.

13. Матвійчук Л. Ю. Аналіз чинників впливу на стан та розвиток туристичних ресурсів / Л. Ю. Матвійчук // Наукові записки [Націон. ун-ту

6. РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ НАПИСАННЯ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ

1. Аналіз чинників впливу на стан та розвиток туристичних ресурсів.
2. Методика оцінювання рекреаційно-туристичних ресурсів.
3. Роль біотичних ресурсів у формуванні рекреаційно-туристичного потенціалу території.
4. Підвищення ефективності рекреаційного використання водних об'єктів.
5. Економічна оцінка лісів рекреаційного призначення.
6. Історико-культурні заповідники України.
7. Водосховища як особливий вид водних об'єктів для відпочинку і спорту.
8. Підвищення ефективності рекреаційного використання водних об'єктів.
9. Характеристика водних рекреаційних ресурсів України.
10. Перспективи розвитку екологічного туризму на базі природних та природо-антропогенних ресурсів України.
11. Загальна характеристика історико-культурного потенціалу України.
12. Облік пам'яток архітектури та історичних міст України.
13. Історико-культурні ресурси України.
14. Методика оцінювання історико-культурних туристичних ресурсів.
15. Ресурсний потенціал для розвитку зеленого туризму в Україні.
16. Найдавніші міста України, характеристика туристичних ресурсів.
17. Курортні ресурси України.
18. Найвідоміші курорти України: історія та сучасний стан.
19. Характеристика об'єктів релігійного паломництва в Україні.
20. Сучасний стан та розвиток туристичної інфраструктури в Україні.

(рекреаційні системи, туристські зони, райони, комплекси, ареали) регіонів.

До *природно-рекреаційних ресурсів* належать об'єкти, а також природні властивості компонентів природного середовища, їх сприятливі поєднання для організації туристської діяльності. До них належать кліматичні, курортні ресурси (бальнеологічні ресурси і лікувальні речовини – лікувальні мінеральні води і грязі, ропа, озокерит), водні (гідрологічні) ресурси (річкові системи, природні й штучні водойми, морські акваторії), пляжні, геоморфологічні (певні форми рельєфу, типи рельєфу, визначні пам'ятки геології, печери), біологічні (рослинний і тваринний світ, екосистеми) та природні пейзажі й красвиди, об'єкти природно-заповідного фонду, штучні водойми.

До *історико-культурних ресурсів* належать об'єкти і явища, які мають суспільно-виховне значення і можуть бути використані для задоволення духовних і пізнавальних потреб рекреантів. До них належать архітектурні й археологічні пам'ятки, пам'ятні місцевості, самобутні обряди й традиції національної культури місцевого населення, фольклор, події ресурси.

Інфраструктурні ресурси представлені туристською і загальною інфраструктурою, яка включає матеріально-технічну базу засобів розміщення, частину матеріального виробництва, яка безпосередньо забезпечує потреби туризму і рекреації, а також зайняті в туризмі трудові ресурси, сукупність підприємств сфери дозвілля, розваг, послуг, підприємств транспорту та зв'язку, наукових та навчальних установ.

Зміст цього розділу ілюструють малюнками, схемами, графіками, фотоматеріалами та картографічними матеріалами, які, як правило, розміщують у додатках.

Головним висновком до цього розділу роботи має бути складання карти комплексної оцінки туристських ресурсів регіону.

У *третьому розділі* роботи необхідно визначити основні проблемні моменти, які стосуються використання туристських ресурсів у регіоні, намітити можливі шляхи їх вирішення та описати подальші перспективи розвитку туризму.

Також необхідно розробити новий вид туристського продукту (туру або екскурсії по регіону).

Приклад

Послідовність дій і розрахунки з організації екскурсії.

1. Формування програми туру і прямих витрат на його організацію.

Тут необхідно скласти програму туру, коротко описати об'єкти

туристської привабливості за маршрутом подорожі та визначити екскурсії, які входять до вартості туру, а також ті, що пропонуватимуться факультативно. Розрахувати вартість проживання в засобах розміщення за весь тур та визначити собівартість екскурсій, які входять до туру.

Оформлення роботи має суттєві недоліки.

Доповідь не відображає зміст виконаної роботи, більшість відповідей на питання неточні або неправильні, здобувач не володіє предметом дослідження. Наочні матеріали до захисту роботи відсутні.

Таблиця 1

Програма одноденного туру
«На південь Київщини (Буки-Пархомівка-Фастів)»

Години	Заходи
8:00	Вийзд з м. Києва на автобусі від станції метро «Іподром».
8:00-10:30	Переїзд до Фастова. Відвідування католицького костелу Воздвиження Святого Хреста, побудованого на початку XX ст.
10:30-12:00	Переїзд в Пархомівку. Огляд Покровської церкви і мозаїки, створеної за ескізами Миколи Реріха. Цікавим є той факт, що церква довго не хотіли освятити, так як знаходили багато нетипових для православ'я символів і знаків. Запланована екскурсія з екскурсоводом.
12:00-14:00	Переїзд до смт. Володарка, де на берегах річки Рось відкривається унікальний парк «Острів сакури». На території парку висаджено понад 3500 різних дерев, кущів та квітів. Запланована екскурсія з екскурсоводом.
14:00-14:30	Обід в кафе.
14:30:17:30	Переїзд до с. Буки. Прогулянка-екскурсія по приголомшливому ландшафтному парку. Тут можна побачите знаменитий київський фонтан з Майдану Незалежності, незвичайний храмовий комплекс, водоспади, фонтани, альтанки, численні скульптури та багато іншого. Потрапити на територію ландшафтного комплексу можна, переїхавши дамбу, через яку переливається вода – спеціально для того, щоб приїжджі не завозять на колесах бруд. Запланована екскурсія з екскурсоводом.
17:30-19:00	Повернення до Києва до станції метро «Теремки».

Ця програма включає: перевезення транспортом – туристичний автобус НЕОПЛАН N212 – 1998 року випуску, розрахований на 36 пасажирських місць (36+1+1) та одноразове харчування (обід) – входить до вартості туру;

методологічні інструментарії, представлені авторські висновки базуються на якісно опрацьованій статистичній інформаційній базі. Представлені рекомендації автора мають практичну цінність, адекватні виявленим проблемам.

Доповідь логічна, повна, стисла, проілюстрована бездоганно оформленими наочними матеріалами. Відповіді на питання правильні, стислі, аргументовані.

Добре. Тема КП розкрита, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру. В роботі зустрічається порушення логіки у побудові дослідження, взаємозв'язок між підрозділами роботи. Аналіз літературних джерел зроблений поверхнево, відсутні узагальнення, наукова полеміка, авторські висновки, посилання на першоджерела. Дослідження проведені на обмеженій інформаційній базі, відсутні чітко аргументовані авторські висновки. Подані у роботі авторські пропозиції не містять аналітичного обґрунтування економічної доцільності їх реалізації.

Доповідь логічна, ілюструє знання теми дослідження. Наочний матеріал оформлений з огріхами. Відповіді на питання в основному правильні, здобувач добре знає предмет роботи.

Задовільно. Тема КП в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру, наявні ознаки компіляції, відсутні узагальнення, авторські висновки. Назви окремих розділів не відповідають змісту, план дослідження незбалансований. Порушена логіка представленого матеріалу, змістовне наповнення окремих розділів не пов'язано між собою. У розділах поверхнево і переважно описово подана інформація, що не дозволяє аргументувати зроблені авторські висновки. Розроблювальна частина має описово-декларативний характер, пропозиції обґрунтовано непереконливо. Є зауваження щодо оформлення роботи.

Доповідь прочитана за текстом, здобувач не володіє окремими питаннями теми, не всі відповіді на запитання правильні або повні. Наочні матеріали не відображають зміст виконаної роботи.

Незадовільно. Мета КП сформульована не чітко, змістовне наповнення роботи не відповідає темі дослідження. Відсутня логіка у побудові дослідження, назви окремих розділів не відповідають їх змісту. Важко визначити ступінь самостійності виконання здобувачем представленої роботи. У роботі яскраво виражений компіляційний характер, відсутні посилання на використані джерела. В роботі представлений застарілий матеріал. Порушена чи відсутня логіка запропонованих заходів з проведеним аналізом об'єкта дослідження. Обґрунтування економічної ефективності запропонованих рекомендацій і пропозиції відсутні.

3 факультативних екскурсій, які реалізуються туристами за додаткову плату.

До прямих витрат по туру належать харчування, екскурсійне обслуговування та страхування туристів.

Таблиця 2

Характеристика і собівартість екскурсій

Назва екскурсії	Кількість годин	Собівартість на 1 туриста, грн.
Католицький костел Воздвиження Святого Хреста (Фастів).	1	20
«Покровська церква і мозаїка, створена за ескізами Миколи Реріха» (Пархомівка)	1	20
«Унікальний парк «Острів сакури»» (сmt. Володарка)	2	35
«Прогулянка-екскурсія по приголомшливому ландшафтному парку с. Буки»	3	45
Разом по туру:		120,0

Вартість страхового поліса залежить від програми страхування, терміну перебування туристів у поїзді, розміру страхової суми та інших факторів. Для проведення розрахунків приймемо розмір страховки для подорожуючих по території Київщини на рівні 2 грн. на день з однієї особи.

2. Формування накладних витрат.

Тут необхідно: розрахувати вартість проїзду по маршруту; визначити величину витрат на керівника групи.

Накладні витрати (умовно-змінні витрати) це ті витрати по туру, які розподіляються на кожного туриста. До них в першу чергу належать вартість проїзду по маршруту та витрати на керівника групи. У практиці організації автобусних турів до загальної вартості транспортного обслуговування не включається проїзд учасників туру до місця зустрічі групи від місць постійного проживання. Наприклад, якщо автобусний тур починається в м. Львів, то вартість, наприклад, залізничного проїзду з Харкова (місця постійного проживання туриста) до м. Львова і в зворотному напрямі буде оплачена туристом самостійно. Організацію такої доставки може за домовленістю взяти на себе турагенція, від якої подорожує турист, або турист організовує даний трансфер самостійно.

При розрахунку вартості внутрішньо маршрутних переїздів потрібно враховувати як проїзд із початкового пункту маршруту до кінцевого, так і передбачені програмою туру радіальні екскурсійні виїзди. Собівартість заправки автобуса розраховується за 1 км пробігу і рахується шляхом простого перемноження отриманого загального кілометражу по туру на відповідну суму. В реальній практиці вона може бути визначена різними шляхами і залежатиме від того, чи є транспортний засіб власністю підприємства, чи його залучають на правах оренди. Якщо транспортний засіб є власністю підприємства, то у вартість транспортного обслуговування включається його заправка паливом, оплата праці водіїв, проїзд по платним дорогам та ін. Якщо транспортний засіб орендується то орендна плата розраховується за 1 км пробігу.

Для спрощення розрахунків приймемо даний показник на рівні 5,5 грн. за 1 км. Відповідно розрахунок вартості проїзду буде виглядати наступним чином: 160 км * 5,5 грн. = 800 грн. на всю групу туристів.

Керівник групи (кваліфікований фахівець туристського супроводу і повноважний представник підприємства – туроператора, що організує тур) закріплюється за групою туристів на весь час здійснення туру. Формування витрат на керівника групи наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Витрати на керівника групи	
Стаття витрат	Сума, грн.
Страховий поліс (1 доба * 2 грн.)	2
Добова витрата (1 доба * 15 грн.)	15
Харчування	80
Разом:	97

Отримані суми витрат за проїзд та витрат на керівника групи при подальших розрахунках розподіляються на кількість осіб у групі (в даному прикладі приймемо, що її складають 36 осіб).

Знаючи прямі й змінні витрати, розрахуємо сумарну собівартість туру і занесемо ці розрахунки до табл. 4.

Крім розглянутих витрат, підприємство-туроператор обов'язково несе витрати з оренди офісу, виплати заробітної плати співробітникам, рекламування та інше – це так звані умовно-постійні витрати, які при розрахунку обмеженої собівартості турпродукту не враховуються.

з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему.

5.3. Критерії оцінювання курсового проекту

Результати захисту КП з дисципліни «Туристські ресурси України» визначаються за бально-рейтинговою системою з використанням трьох шкал: 1) національна (традиційна) – 4-бальна (чотирибальна); 2) рейтингова шкала оцінювання – ECTS; 3) накопичувальна шкала – 100-бальна. (табл. 11).

Таблиця 11

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами з навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
80–89	B	добре	
65–79	C		
55–64	D		
50–54	E	задовільно	
35–49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань здобувачів на захисті курсового проекту.

Відмінно. КП виконаний бездоганно, своєчасно, самостійно, забезпечує повне розкриття теми і містить елементи новизни. Теоретико-методична частина містить значний і різноманітний масив опрацьованих інформаційних джерел, критичний огляд наукової літератури, узагальнення і висновки, які дозволяють чітко визначити авторську позицію. Аналітична частина містить глибокі і всебічні дослідження зовнішнього і внутрішнього середовища досліджуваного об'єкта, автор використовує сучасні аналітичні і

5. ЗАХИСТ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ

5.1. Підготовка до захисту курсового проекту

Підготовка до захисту та захист є логічним завершенням виконання КП. Остаточний варіант роботи написаної і відповідно оформленої подаються на кафедру у визначений термін. Завідувач кафедри з'ясовує ступінь готовності роботи і рекомендує допустити до захисту.

Робота не допускається до захисту і не зараховується у разі виявлення плагіату чи фальсифікації результатів дослідження. Також здобувач не допускається до захисту у випадку невиконання всіх вимог чи несвочасного подання КП на кафедру.

Підготовка до захисту КП полягає у виготовленні засобів для висвітлення основних результатів досліджень і підготовці доповіді виступу.

КП зберігаються на кафедрі відповідно до вимог чинного законодавства.

5.2. Процедура захисту курсового проекту

Захист КП проводиться на засіданні комісії (у складі не менше двох науково-педагогічних працівників), яка призначається керівником кафедри в терміни, визначені графіком освітнього процесу та робочим навчальним планом відповідної освітньої програми.

КП здобувач захищає прилюдно на засіданні комісії.

Захист роботи складається з таких частин:

- виступ здобувача;
- відповіді на поставлені запитання;
- завершальне слово здобувача.

Виступ складається із трьох смислових частин, які відповідають за змістом вступу, основній частині та висновкам роботи. У вступі доповіді висвітлюється актуальність досліджуваної теми, формулюють об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження. Основна частина, передусім, розкриває суть, методику й особливості організації та проведення дослідження та містить аналіз отриманих результатів із демонстрацією кількісних та якісних показників з метою обґрунтування достовірності тверджень. У висновках наводяться головні результати дослідження і визначається теоретичне і практичне значення отриманих результатів та можливі перспективи подальших досліджень.

Культура мовлення та дотримання регламенту є обов'язковим елементом культури й етики наукових повідомлень.

У випадках, коли захист КП визначається незадовільним, керівник встановлює, чи може здобувач подати на повторний захист той самий проект

Собівартість організації туру на 1 особу, грн.

Стаття витрат	Сума, грн.
Прямі витрати	
Харчування (обід)	80
Страховий поліс	2
Екскурсії	120
<i>Разом:</i>	202
Накладні витрати	
Вартість проїзду на автобусі	800*
Витрати на керівника групи	97*

* – без розподілу на кожного туриста

3. Формування загальної собівартості й кінцевої ціни туру.

Тут необхідно послідовно:

— скласти графік завантаження засобів розміщення (коефіцієнт наповнення туристської групи) за заїздами протягом встановленого самостійно здобувачем періоду;

— визначити кількість обслугованих туристів за заїздами;

— визначити загальну собівартість витрат туру в розрахунку на одну особу;

— розрахувати величину комісійної винагороди й норми прибутку;

— визначити кінцеву ціну туру.

Для формування кінцевої ціни туру туроператорові необхідно визначитися з кількістю туристів у групі (здебільшого кількість обумовлюється місткістю транспортного засобу) і, якщо потрібно (у разі кількденного туру), відповідним бронюванням місць у засобах розміщення, які підприємство – туроператор зобов'язане буде оплачувати, навіть при недоборі туристів у групі.

Передбачимо, що сприятливий сезон для реалізації розглянутого в прикладі туру триває з початку квітня по кінець жовтня (по одному туру на місяць). Природно, що попит на даний тур неоднаковий протягом даного періоду, що викликає ризик недозавантаженості туру, відповідно при розрахунках необхідно брати не 100 % завантаження, а середній коефіцієнт завантаження в кожному із заїздів. Приклад розрахунку кількості обслугованих туристів із урахуванням кількості заїздів і середнього коефіцієнту завантаження наведений у табл. 5.

Таблиця 5

Прогноз кількості обслуговуваних туристів по туру

№ з/п	День туру	Кількість туристів (максимально – 36)	Коефіцієнт завантаження, %
1	04.04.2020	28	78
2	02.05.2020	32	89
3	06.06.2020	25	69
4	04.07.2020	32	89
5	01.08.2020	32	89
6	05.09.2020	28	78
7	03.10.2020	25	69
Разом:		202	

Далі визначимо загальну собівартість туру з урахуванням запланованої кількості туристів по заїздах із різним коефіцієнтом завантаження, а результати розрахунків занесемо до табл. 6.

Таблиця 6

Визначення загальної собівартості туру на одного туриста по заїздах, грн.

Витрати, грн.	Кількість обслуговуваних туристів		
	25 (заїзди № 3, 7)	28 (заїзди № 1, 6)	32 (заїзди № 2, 4, 5)
Прямі витрати	202	202	202
Накладні витрати:			
Вартість проїзду на автобусі по маршруту	32	28,5	25
Витрати на керівника групи	4	3,5	3
Загальна собівартість туру	238	234	230

Кінцева реалізаційна ціна туру вираховується за формулою 1.

$$Ц_{кін} = C * N_{пр} + \Phi_{ком}, \quad (1)$$

де $Ц_{кін}$ – кінцева ціна реалізації туру;
 C – собівартість туру;

допускається кольорове оформлення додатків.

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, А.2 – другий розділ додатка А; В.3.1 – перший підрозділ третього розділу додатка В. Ілюстрації, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д.1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д; формула (А.1) – перша формула додатка А.

4.9. Список використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел та розміщується після висновків. Оформлюється відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис: загальні вимоги та правила».

Література подається в алфавітному порядку за прізвищами перших авторів. Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів та бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв і т.д. Завдяки цьому можна уникнути повторних перевірок, вставок пропущених відомостей.

Відомості про джерела, які включено до списку, необхідно давати згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць і вихідних даних видавництва.

4.10. Правила цитування

Приклад бібліографічного посилання подається в такій редакції:

Цитата в тексті: «...Самі по собі природні умови і ресурси не є ані поганими, ані хорошими. Не можна, наприклад, оцінити природні умови певного регіону як сприятливі чи несприятливі для розвитку туризму. Питання про їх придатність для організації туризму та його видів постає лише тоді, коли людина вступає у взаємодію з ними у процесі туристичного освоєння території [3, с. 30-31]».

Відповідний опис у переліку посилань:

3. Туристські ресурси України: конспект лекцій. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 242 «Туризм» за усіма формами навчання / Укладач О. В. Поступна. – Х. : НУЦЗУ, 2020. – 209 с.

дужках, наприклад: у формулі (2.1).

На всі таблиці КП повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: у табл. 1.2.

4.7. Переліки

Список нумерувати можна цифрами (з крапкою або з дужкою), літерами та маркерами (горизонтальною рискою).

Приклад нумерованого списку:

«Виділяють три типи рекреаційних ресурсів:

- 1) природні;
- 2) історико-культурні;
- 3) соціально-економічні».

Приклад багаторівневого списку:

«Найважливішими вимірами рекреаційно-туристичних ресурсів є:

- 1) обсяг запасів:
 - дебіт джерел мінеральних вод;
 - площа рекреаційних територій;
 - екскурсійний потенціал туристичних центрів і маршрутів;
- 2) площа поширення ресурсів:
 - розміри водоносних горизонтів;
 - пляжів;
 - лісистість;
 - обводненість;
 - межі стійкого снігового покриву;
- 3) період можливої експлуатації ...».

Приклад списку з маркерами:

«Згідно з прийнятою класифікацією, лікувальні грязі поділяються на:

- торфові (прісноводні, мінеральні);
- мулисті (сапропелі, сульфідні, мінеральні, глинисті);
- псевдовулканічні (сонячні та гідротермальні)».

4.8. Додатки

Додатки розташовують після списку використаних джерел.

Додаток має заголовок, оформлений вгорі малими літерами з першої великої, симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком великими літерами друкується слово «ДОДАТОК» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, О, Ч, Ь. Додатки мають спільну з рештою роботи наскрізну нумерацію сторінок. Не

Н пр – норма прибутку;

Ф ком – фіксована комісія туристським агентам.

Комісія туристським агентам. В практиці організації автобусних турів пізнавального спрямування прийнято комісійну винагороду виплачувати у вигляді фіксованої суми за кожен проданий турпакет. Розмір агентської комісії здебільшого залежить від кінцевої ціни туру і встановлюється туроператором самостійно. Прийmemo для розрахунку даного прикладу комісійну винагороду на рівні 70 грн. Комісійна винагорода утримується турагентом самостійно з коштів, отриманих від продажу туру.

Розмір *норми прибутку* визначається як відсоток від собівартості туру і може знаходитися в діапазоні від 30 до 60 %. Прийmemo норму прибутку на рівні 30 % від собівартості туру.

Результати формування кінцевої реалізаційної ціни туру наводяться в табл. 7.

Таблиця 7

Формування кінцевої реалізаційної ціни туру

Показник	Кількість обслужованих туристів		
	25 (заїзди № 3, 7)	28 (заїзди № 1, 6)	32 (заїзди № 2, 4, 5)
Загальна собівартість туру	238	234	230
Норма прибутку (30 %)	71	70	69
Комісія туристським агентам	70	70	70
Кінцева ціна туру	379	374	369
Округлена ціна туру	380	375	370

Отримані точні результати кінцевої реалізаційної ціни туру округляються до цілих чисел для спрощення подальших розрахунків.

4. Розрахунок доходу від реалізації туру.

Необхідно розрахувати дохід від реалізації туру за заїздами протягом сезону. Дані розрахунки проводяться на основі кількості обслужованих

туристів по заїздах і кількості заїздів за сезон (табл. 5), а також розрахованої норми прибутку по кожному із заїздів за кожний реалізований тур (табл. 7). Розрахунок доходу від реалізації туру за сезон наведено в табл. 8.

Таблиця 8

Розрахунок доходу від реалізації туру за сезон

№ з/п	День туру	Кількість туристів	Норма прибутку, грн.	Дохід, грн.
1	04.04.2020	28	70	1960
2	02.05.2020	32	69	2208
3	06.06.2020	25	71	1775
4	04.07.2020	32	69	2208
5	01.08.2020	32	69	2208
6	05.09.2020	28	70	1960
7	03.10.2020	25	71	1775
Разом:		202		14094

Слід зазначити, що отриманий розмір доходу від реалізації даного туру вирахований для підприємства-туроператора з урахуванням діяльності всіх його партнерських агенцій і підрозділів.

5. Розрахунок фінансових результатів від реалізації туру.

Для визначення фінансових результатів від реалізації туру необхідно провести розрахунки валового прибутку, результатів від операційної діяльності й чистого прибутку.

Валовий прибуток визначається як різниця між отриманим доходом від продажу туру і собівартістю послуг.

Результат від операційної діяльності визначається як різниця між валовим прибутком і сумою адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат.

Чистий прибуток визначається як різниця між результатами від операційної діяльності та податком на прибуток. При цьому діюча ставка податку на прибуток береться рівною 23 %.

Для вираховання зазначених показників необхідно знати загальну величину експлуатаційних витрат підприємства-туроператора і віднести певну їх частину на собівартість розробленого туру з метою їх покриття за рахунок його організації. Приклад розміру й структури витрат підприємства-туроператора за поточний рік наведений в табл. 9.

тушшю, пастою чорного кольору на білому непрозорому папері.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій їх подано у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишати не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (x) і ділення (:).

Приклад

Формула 3.1

$$r = Z_p K_p - 3$$

де Z_p – замикаючі витрати на вирощування 1 га рекреаційного лісу, грн.;

K_p – коефіцієнт якості лісових насаджень ($K_p = 0,95$);

3 – індивідуальні зведені витрати на відновлення, вирощування лісових насаджень рекреаційного призначення, грн.

4.6. Посилання

При написанні КП необхідно давати посилання на джерела, матеріали або окремі дані, ідеї та висновки, на основі яких розробляються проблеми, завдання, питання, вивченню яких присвячено роботу. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них є наявний матеріал, який не включено до останнього видання. Посилання в тексті роботи на джерела слід позначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: ... у працях [1-7]; у працях [1; 7; 23].

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дано посилання в КП, наприклад: у монографії [7, с. 48].

Посилання на ілюстрації КП вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад: (рис. 1.2).

Посилання на формули вказують порядковим номером формули в

Продовження табл. 1.3

Комфортно	20-25	30-60	до 1-4
Субкомфортно, спекотно	26-30	60-80	до 5-7
Дискомфортно, сухо, спекотно	вище 30	30-60	менше 4
Дискомфортно, волого, спекотно	вище 30	вище 80	менше 4

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. В кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Висота рядків має бути не менше 8 мм. Таблиці з усіх сторін обмежують лініями. Розділяти заголовки і підзаголовки діагональними лініями не допускається. Заголовки граф, як правило, записують паралельно рядками таблиці. При необхідності допускається перпендикулярне розташування заголовків граф.

Якщо текст, який повторюється у графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінити лапками; якщо з двох або більше слів, – то при першому повторенні його замінюють словами «Те ж», а далі лапками. Ставити лапки замість цифр, марок, знаків, математичних і хімічних символів, які повторюються, не слід. Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять риску.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку сторінок роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. При цьому назву вміщують тільки над її першою частиною.

За наявності в документі невеликого за обсягом цифрового матеріалу його недоцільно оформляти таблицею, а слід давати текстом, розташовуючи цифрові дані у вигляді колонок.

4.5. Формули

Формули (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад, перша формула третього розділу (3.1).

У КП написання формул рекомендується виконувати за допомогою стандартних математичних редакторів Microsoft Office або чорнилом,

Таблиця 9

Експлуатаційні витрати підприємства-туроператора за рік

Стаття витрат	Сума, тис. грн.
Собівартість послуг	556,9
Адміністративні витрати	92,3
Витрати на збут	98,8
Інші операційні витрати	110,2
Разом:	852,2

Для того, щоб визначити, який розмір витрат підприємство-туроператор повинен покрити за рахунок даного туру, необхідно з'ясувати, яка питома вага в структурі продажів буде доводитися на його реалізацію. Для прикладу припустимо, що вона становитиме 10 %. Відповідно 10 % від витрат туроператора мають бути віднесені на його собівартість. Так само слід розподілити адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати.

Результати фінансової діяльності туристського оператора від організації туру наведено в табл. 10.

Таблиця 10

Фінансові результати від реалізації туру

Показники	Сума, грн.
Чистий дохід	1409,4
Собівартість послуг	55,6
Валовий прибуток	59,8
Адміністративні витрати	9,2
Витрати на збут	9,8
Інші операційні витрати	11,0
Результати від операційної діяльності	29,8
Податок на прибуток (23 %)	6,8
Чистий прибуток	23,0

За результатами розрахунків зазначимо, що за рахунок реалізації розробленого нового турпродукту – одноденного туру «На південь Київщини (Буки-Пархомівка-Фастів)» підприємство-туроператор зможе отримати 23,0 тис. грн. чистого прибутку.

6. Оцінка ефективності розробленого туру.

Оцінити ефективність нового турпродукту можливо за допомогою

показників: чиста рентабельність продажу і чиста рентабельність витрат.

Чиста рентабельність продажу визначається як співвідношення чистого прибутку від реалізації турпродукту і чистого доходу (формула 2):

$$ЧР_n = \frac{ЧД}{ЧП} * 100 \% \quad (2)$$

де $ЧР_n$ – чиста рентабельність продажу;
 $ЧП$ – чистий прибуток;
 $ЧД$ – чистий дохід.

Чиста рентабельність витрат визначається як відношення чистого прибутку до суми собівартості послуг та інших витрат (формула 3):

$$ЧР_v = \frac{ЧП}{C + Пз} * 100 \% \quad (3)$$

де $ЧР_v$ – чиста рентабельність витрат;
 C – собівартість наданих послуг;
 $Пз$ – інші витрати (сума витрат на збут, адміністративних витрат, інших операційних витрат):

Отримані результати розрахунків свідчать про ефективність і доцільність для впровадження розробленого туру в практику діяльності туристських підприємств.

Отже, завданням третього розділу є розробка конкретних рекомендацій, пропозицій щодо удосконалення предмета дослідження на базі основних теоретичних положень, методичного інструментарію, що викладені у попередніх розділах роботи. Відтак, здобувачем робиться спроба надати рекомендації, обґрунтовуючи свої думки.

В кінці кожного розділу формулюють висновки із стислим викладенням наведеної у розділі інформації. Висновки починають зі слів «Таким чином...», «Отже...», «Відтак...», «Наприкінці відзначимо, що...», після яких подається стислий підсумок викладених фактів. Висновки після кожного розділу в переробленому та більш систематизованому і узагальненому вигляді у подальшому увійдуть до заключної частини «Висновки».

вигляді схеми у текстовому редакторі. Якщо ілюстрації виконані в одному з графічних редакторів, то їх рекомендовано зберігати у вигляді графічних файлів з розширеннями JPG або PNG.

4.4. Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, подають у вигляді таблиць, які застосовують для кращої наочності та зручності порівняння показників.

Таблиці необхідно подавати в КП безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Таблиці, які розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Якщо розміри таблиці більші за формат А4, її враховують як одну сторінку і розміщують у додатках.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком тих, що подані в додатках) арабськими цифрами у межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Якщо в роботі одна таблиця, її нумерують за тим же правилом. При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження таб.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження таб. 1.2».

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назва таблиці повинна відображати її зміст, бути точною, короткою. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери.

Приклад оформлення таблиці наведено нижче.

Приклад

Таблиця 1.3

Основні параметри та шкала оцінки кліматичних умов [3, с. 33]

Міра сприятливості	Критерії та їх значення		
	температура повітря, °С	відносна вологість, %	швидкість вітру, м/с
Холодно, дискомфортно	нижче 15	вище 80	більше 7
Прохолодно, субкомфортно	15-20	60-80	до 5-7

ілюстрації.

Ілюстрації позначають скороченням «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. При необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації (нумеруються арабськими цифрами), між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 1.2. (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назву і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Після підпису залишають один пустий рядок. Якщо в роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за тим же правилом.

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виказу у круглих дужках «(див. рис. 1.2.)» або зворот типу: «...як це видно з рисунка 1.2.» або «... як це показано на рисунку 2.1.». Після наведення посилання на ілюстрацію подається посилання на його джерело.

Приклад

Візуальний підхід дозволяє виділити в ландшафті характерні риси і на цій основі провести типологію ландшафтів за пейзажними ознаками, наведеними на рисунку 1.4 [3, с. 23].

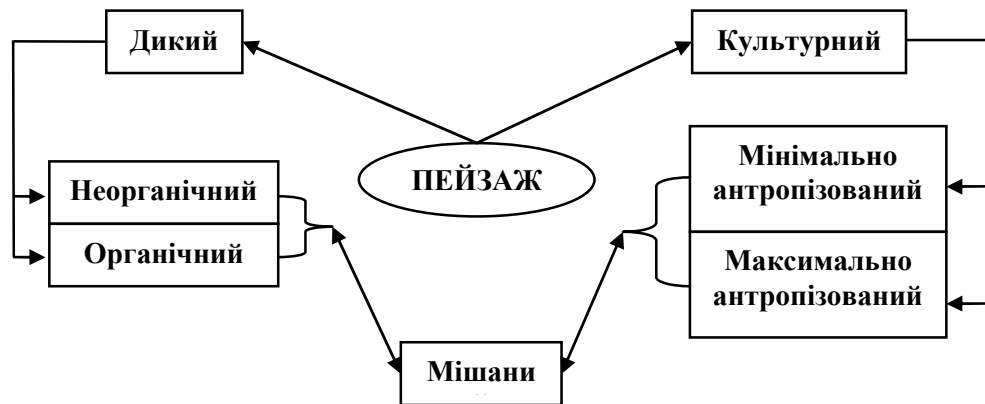

Рис. 1.4. Пейзажна типологія ландшафтів [3, с. 23]

Якість ілюстрацій повинна забезпечувати їх чітке відтворення. Ілюстрації треба вбудовувати в текст у згрупованому вигляді, якщо вони виконані у

Висновки

Висновки є завершальною частиною КП. Вони містять стислий виклад найбільш важливих наукових і практичних результатів, отриманих у роботі, рекомендації щодо їх використання, основні напрями подальшої роботи в галузі.

Для дотримання бажаного стилю висновків корисно застосовувати такі слова та вислови, як «проаналізовано...», «встановлено...», «виявлено...», «що дало змогу...», «доведено...», «показано...», «досліджено...», «розроблено...», «отримано...», «запропоновано...», «рекомендовано...», «вважається за доцільне...» та ін.

Висновки повинні відповідати поставленим на початку роботи завданням.

Обсяг загальних висновків складає 2-3 аркуша.

Список використаних джерел

У списку використаних джерел літературу слід подавати в алфавітному порядку. Список використаних джерел має складати не менше 20 одиниць.

У список використаних джерел вносять всі використані джерела інформації: підручники, навчальні посібники, довідники, монографії, періодичні видання (журнали, газети), наукові праці відповідних організацій, стандарти, каталоги, нормативно-технічні документи, авторські свідоцтва, патенти електронні джерела та ін.

Додатки

Додатки подаються наприкінці роботи. В них вміщують матеріал, який доповнює текст КП, та який має великий обсяг, або, якщо включення його до основної частини може змінити впорядковане й логічне уявлення про роботу.

Додатками можуть бути:

- графічний матеріал;
- таблиці, що доповнюють основний текст;
- розрахунки;
- оригінали фотографій;
- ілюстрації допоміжного характеру та інші матеріали.

4. ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ

4.1. Загальні вимоги

КП містить текстову частину, рисунки, таблиці, формули, які оформлюють на аркушах формату А4 (210x297 мм).

Обсяг КП має бути від 30 до 35 сторінок машинописного тексту. У зазначений обсяг не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які займають усю сторінку. Але всі сторінки зазначених елементів КП підлягають нумерації на загальних засадах.

Набір тексту роботи та її друк здійснюються за допомогою комп'ютера (найкраще в редакторі Word 6.0 або у пізніших версіях) на одному боці аркуша білого паперу формату А4 через 1,5 міжрядкових інтервали до тридцяти рядків на сторінці (приблизно по 60 знаків у рядку) з використанням стандартного шрифту *Times New Roman* розміром 14. Папір – бажано ксероксний. Для виділення окремих місць допускаються також курсив, напівжирний курсив і напівжирний шрифт. При наборі формул і виконанні таблиць, схем, діаграм, рисунків тощо рекомендується використовувати відповідні редактори.

Текст КП необхідно друкувати на текстовому полі сторінки розміром А4, залишаючи, відповідно, *береги* таких розмірів: *лівий – 30 мм, правий – 10 мм, верхній – 20 мм, нижній – 20 мм.*

Абзацний відступ – 1,25.

Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору середньої жирності, щільність тексту – однаковою.

Переноси слів у тексті та заголовках структурних частин роботи не допускаються.

Робоча мова КП – українська.

Заголовки структурних частин роботи – «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ 1», «РОЗДІЛ 2», «РОЗДІЛ 3», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» – друкують великими літерами напівжирним шрифтом у середині сторінки симетрично до тексту. Вирівнювання тексту по центру.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу напівжирним шрифтом. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. У кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка. Відстань між заголовком (за виключенням заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати одному пропущеному рядку.

Кожну структурну частину КП треба починати з нової сторінки. Використовуючи розрив сторінки або розрив розділу.

4.2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул подають *арабськими цифрами* без знаку «№».

Першою сторінкою КП є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. *На титульному аркуші номер сторінки не ставлять.* На наступних сторінках роботи номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Сторінки, на яких розташовані заголовки структурних частин роботи, нумерують *наскрізною нумерацією.*

Номер розділу проставляють після слова «РОЗДІЛ», після номера *крапку не ставлять*, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Приклад

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОЛІСЬКОГО ТУРИСТСЬКОГО РЕГІОНУ

1.1. Географічне положення

Текст, текст, текст...

4.3. Ілюстрації

Ілюстрації (фотографії, креслення, діаграми, схеми, графіки, карти) необхідно подавати в КП безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації, які розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Рисунок або креслення, розміри яких більші за формат А4, враховують як одну сторінку і розміщують у додатках.

Ілюструють роботу за ретельно продуманим тематичним планом, який допомагає уникнути випадкових ілюстрацій, пов'язаних із другорядними деталями тексту. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст –